

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

Turvaline spordikeskkond

Ilona Kivisik

Tallinn | 16.03.2025

1

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

Kokkulepped

- ✓ 2 ak ehk 1,5 h (vaheajata);
- ✓ Sina;
- ✓ Aktiivne osalemine;
- ✓ Räägime kordamööda;
- ✓ Mobiiltelefon

2

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

SK aspektid

Spordi kaitstus (*sport integrity*) – kõigi sporti ohustavate sisemiste ja välimiste ohtude ennetamine

Aus mäng
(fair play)

- Reeglite järgimine;
- Austav käitumine.

Spordi turvalisus
(Safe sport)

- Positiivsed juhted;
- Austav käitumine.

Demokraatia/läbipaistev/vastutustundlik juhtimine ja käitumine

3

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

SPORDI KAITSTUS

- ✓ Poliitilised põhimõtted;
- ✓ Strateegiad;
- ✓ Meetmed;

Eesmärk on tagada ohutu ja turvaline spordikeskkond, et kaitsta sporti ja spordis osalejaid ohtude ja riskide, sh ahistamise ja väärkohtlemise eest.

4

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

SPORDIEETIKA ALUSED

- ✓ Pierre de Coubertin: õpetada noortele rahumeelset koostegutsemist, üksteisest lugupidamist, ühendades seejuures kogu maailma. Neid mõtteid nim tänapäeval **olümpialiikumise aluspõhimõteteks**;
- ✓ Spordieetika on eetika haru, mis käsitleb ausa spordi põhimõtteid, reguleerides spordiga seotud käitumist ja suhtumist.

5

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

SPORDIEETIKA KÄSITLUS

- ✓ Euroopa Spordi harta.
- ✓ Eesti Spordi harta.

Eesmärk on luua kõikidele spordis osalejatele positiivne spordikeskkond, mis võimaldab sportlastel ja teistel spordis osalejatel nautida oma tegevust ilma tarbetute riskide ja ohutusprobleemideta.

6

Sporditurvalisus

Positiivsed suhted

Keskkond (sh inventar)

Tähendab sellist sportlikku keskkonda, mida iseloomustavad lugupidamine, õiglus ja igasuguse tahtliku vägivalla puudumine sportlase suhtes

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkade Liit

7

Laste turvalisus

- ✓ elule, tervisele ja arengule
- ✓ olla kaitstud igasuguse vägivalla ja väärkohtlemise eest
- ✓ rääkida kaasa teda mõjutavates küsimustes, koolis, **trennis** ja laiemalt ühiskonnas

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkade Liit

8

Mõned näited

9

SAGEDASED VABANDUSED

- ✓ Sport ongi selline
- ✓ Ta ongi selline
- ✓ See pole minu asi
- ✓ Nii on koguaeg olnud
- ✓ Kuidas ma lähen ta peale kaebama
- ✓ Normaliseerimine, nt heade tulemuste pärast

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkade Liit

10

Väärkohtlemist mõjutab

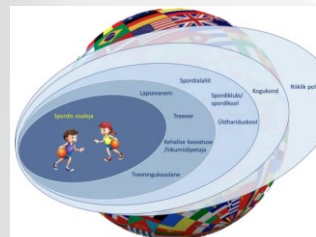
- ✓ kultuuriline taust, erinevad kultuurilised väärtused, hoiakud ja normid;
- ✓ spordikorraldus;
- ✓ treeneri ja sportlase usaldus- ja võimusuhe.

Selleks, et treenerina ennetada väärkohtlemist on vaja reegleid.

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkade Liit

11

Sotsiaal-keskkondlik mudel

Sotsiaal-keskkondlik mudel viitab sellele, et iga tasandi tegurid mõjutavad lähima kahe tasandi tegureid. Näiteks kõige otsesemalt sõltub spordis osaleja väärkohtlemise kogemine teda ümbritsevatest inimestest, kes omakorda on mõjutatud spordiorganisatsioonide ja haridusasutuste töökorraldusest, organisatsioonikultuurist ja tegevusharjutustest.

Välis: Dahlgren U, Krug G. (2002). Violence: A global public health problem. In: Krug G, Dahlberg L, Mercy A, Zwi A, Lozano A, eds. World Report on Violence and Health (pp. 3-21). Geneva: World Health Organization.

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkade Liit

12

TREENERI KOHUSTUSED

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

- ✓ Treener teab, mis on väärkohtlemine
- ✓ Treener teab, mis väärkohtlemise puhul teha
- ✓ Järgib reegleid
- ✓ On eeskujuks

13

Treeneri roll

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

Treener peab:

- Järgima ausa spordi põhimõtteid, sh treenerite eetikakoodeksit
- Tegutsema spordiorganisatsioonis kehtestatud reeglite järgi
- Tegutsema avatuse põhimõttel
- Tõstma teadlikkust ausast spordist ja vajadusel välja töötama treeningul käitumise juhised

14

Väärkohtlemine

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

- ✓ emotsionaalne;
- ✓ füüsiline;
- ✓ Seksuaalne, sh ahistamine;
- ✓ hooletusse jätmine;
- ✓ muu teise isiku ärakasutamine, mille tulemuseks on kahju tervisele või oht elule.

Väärkohtlemist võib esineda kõikide spordis osalejate vahel.

15

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

- Vaimne väärkohtlemine (mitte kontaktne)
- Füüsiline väärkohtlemine (kontaktne + vaimne vk)
- Seksuaalne väärkohtlemine, sh ahistamine
- Hooletusse jätmine/Hädasolev laps

16

Vaimne väärkohtlemine spordis

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

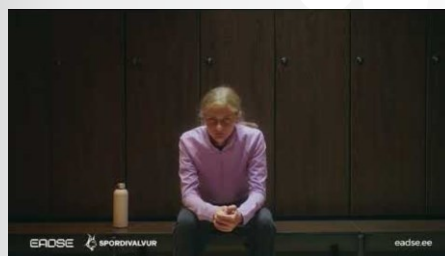
- pidev kritiseerimine;
- sarkasm/ironiseerimine;
- tagasisidest ilmajätmine;
- sööimamine/alandamine/mõnitamine;
- liigse surve avaldamine;
- ahistamine.

17

Märka, sekku, teavita!

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrklokaalide Liit

18

Füüsiline väärkohtlemine spordis

- treeningtsükli intensiivsus ületab lapse kehalist võimekust;
- vigastusega võistleva/treenima suunamine/võistlemise toetamine;
- tarvitama keelatud aineid, hoolimata ohust tervisele

19

Märka, sekku, teavita!

20

Seksuaalne väärkohtlemine spordis

21

Ahistamine: Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik on defi neerinud ahistamise soovimatu, ebameeldiva korduva käitumisena, mis toob kaasa alandava, ründava, solvava või vaenuliku keskkonna ja mis põhineb näiteks kellegi sool, rassil, nahavärvil, rahvusel, usutunnistusel või veendumustel, vanusel, puudel või seksuaalsel sättumusel.

Hooletusse jätmise on vanema või hooldaja (sh treeneri) kohustuste mittetäitmise, mille tagajärjel võib kahjustuda lapse eakohane areng ning vaimne ja füüsiline tervis. Spordis võib hooletusse jätmise olla näiteks ebapiisava puhkuse andmine, ületreenimine, joogita jätmine, ebasobivate treeningmeetodite kasutamine, ignoreerimine või muud sarnased tegevused, mis seavad ohtu lapse tervisele kui tervikule.

Eestis kehtiva lastekaitseaduse § 24 lõige 1 keelab lapse hooletusse jätmise ning vaimse, emotsionaalse, kehalise ja seksuaalse väärkohtlemise, sealhulgas lapse alavääristamise, hirmutamise ja kehalise karistamise, samuti lapse karistamise mistahes muul viisil, mis ohustab tema vaimset, emotsionaalset või füüsilist tervist

22

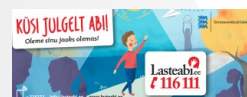

23

Mõned mõisted

Hädas olev laps - on laps, kes on oma elu või tervist ohustavas olukorras, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute elu või tervist.

Abivajav laps on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu (LasteKS § 26).

24

Ohukohad spordis

- Emotsionaalsed välja ütlemlised
- Füüsiline kontakt (treeneri ja treenitava vahel)
- Autoritaarsed suhted treeneri ja treenitava vahel/lapse täiskasvanu vahel
- Ühised riietusruumid- ja duširuumid
- Ühise transpordi kasutamine
- Laagrid/võistlused

25

Väärkohtlemise mõju

- Keskendumisvõime alanemine
- Unehäired (pidev väsimus)
- Ärevus, depressioon, stress
- Madal või liigne enesekindlus
- Kehvad sooritusel võistlustel
- Negatiivsed suhted, usaldustunde vähendamine
- Probleemid lähi suhetes (kodus, koolis, trennis)
- Spordist loobumine
- Süü- ning häbitunne

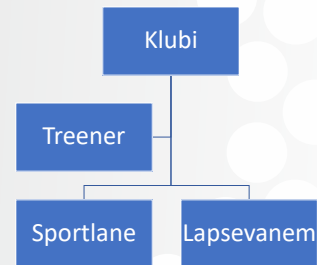
26

Kas treeneril on hästi?

27

Rollid VK ennetamisel

28

RATSALIIDU KODUKORD

1. Üldsätted
2. Treeneri ja töötaja käitumine
3. Treenitava käitumine
4. Lapsevanema käitumine
5. Käitumine kahtluse või teavituse korral
6. Distsiplinaarmenetlus
7. Lõppsätted

29

Käitumisreeglid

- Eetiline käitumine
- Lugupidav käitumine
- Seksuaalse alatooniga naljad, ahistamine (sh mitmetähenduslikud naljad v märkused seksuaalse orientatsiooni kohta, postitused jne)
- Uimastivaba keskkond

30

Karistused

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

- Suuline või kirjalik hoiatus (TLS mõistes);
- Rahatrahv;
- Treeningul osalemise või juhendamise keeld määratud ajaks;
- Töölepingu/teenuslepingu lõpetamine.

31

Teavitamine

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

- peab võtma äärmiselt **tõsiselt ja nendele tuleb reageerida**.
- Kui kannatanu teavitab juhtumist treenerit või spordiklubi/spordialaliidu töötajat, on nad **kohustatud edastama selle info tegevjuhile**.
- Kui kannatanu on täisealine ja ta on teavitanud juhtumist spordiklubi/spordialaliitu, tuleks julgustada teda seksuaalse väärkohtlemise või muu vägivalja juhul **pöörduma politseisse**

32

Teavitamine alaealise puhul

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

Veendu:

- ✓ kas alaealise kannatanu lapsevanemad on juhtumist teadlikud või mitte;
- ✓ kas kannatanu on nõus, et lapsevanemad saaksid sellest teada (või ta mingil põhjusel seda ei soovi).

33

Teavitamine

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

- **väärkohtleja on lapsevanem**, tuleb spordiklubil/spordialaliidul aidata last ja pöörduda juhtumi iseloomust lähtuvalt kas kohaliku omavalitsusse, lasteabisse või politseisse

34

Teavitamine

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

- **väärkohtleja on lapsevanem**, tuleb spordiklubil/spordialaliidul aidata last ja pöörduda juhtumi iseloomust lähtuvalt kas kohaliku omavalitsusse, lasteabisse või politseisse;
- **kannatanuks on treener või töötaja**, tuleb sellest teavitada juhtkonda

35

Kuidas käituda?

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordivõrkude Liit

- Võta aeg kuulamiseks
- Julgusta teda juhtunust rääkima oma sõnadega
- Kuula tähelepanelikult ja kiida teda loo rääkimise eest
- Ütle, et ta pole juhtunud süüdi
- Usu last. (väärkohtleja võib olla talle tuttav inimene, pereliige, naaber või sõber). Ta vo ei teagi, et on ohver
- Anna talle teada, et ära rääkimine ei too kaasa küsimist vm sedalaadi väärkohtlemist

36

Sa ei ole üks!

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

37

Trennis on hästi!

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

38

EADSE Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus

Ilona Kivisik
+ 372 56227405
ilona.kivisik@eadse.ee
www.eadse.ee

märts 2025

Hoides
ausat sporti

39